

Service lab 2016

Inledning

Dagen inleddes med att Anna Bünger, avdelningschef Näringsliv, Tillväxtverket hälsade samtliga välkomna. Därefter redogjorde Claes Nordmark, politisk sakkunnig till Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht för vilka satsningar och medel som ges till svensk landsbygd för en ökad service.

Tillväxtverkets Service-team presenterades. Service-teamet består av Pär Ove Bergquist, Camilla Jägerhem, Li Zakrisson, Erika Holmgren, Susann Hellström och Stefan Elmroth.

Service-soffan

Efter inledningen var det dags för Service-soffan att inta scenen. Medverkande: Po Tidholm, journalist och aktuell i SVTs dokumentärserie "Resten av Sverige", Monica Haider, ledamot i parlamentariska landsbygdskommittén, riksdagsledamot (S) och f.d. kommunalråd i Älmhult, Erik Westholm, professor vid Institutionen för Stad och Land, Sveriges lantbruksuniversitet, Johan Väisänen, vd Explore the North och Lars Martinson, koncernchef Martinsons.

Diskussionen kretsade till en början mycket runt landsbygdens självbild och hur vi pratar om landsbygder. Bör man lyfta upp den mer destruktiva bilden av landsbygden för att verkligen visa på problemet? Det hänvisades ofta till dokumentärserien "Resten av Sverige" och Tidholm menade att det ofta är eldsjälar och framgångsrika entreprenörer som lyfts i media, vilket gör att serien visade på problematiken och en annan sida av landsbygden. Vidare lyfter Tidholm marknaden och politiken. Han menar att "Marknaden har inte riktigt kommit på vad de ska ha Arbro till än."

Väisänen bjuds på scenen och han berättar om hur hans familjeföretag aktiv har arbetat med att rekrytera par i barnafödande ålder till företaget och byn. Detta för att öka på invånarantalet. Westholm trycker även han på befolkningsfrågan, men även på flyktingar och klimatfrågan i sammanhanget. Westholm pekar på hur staten har förhållit sig och förhåller sig väldigt ambivalent gentemot landsbygden och migrationen, och hur det under en period fanns stöd för flytt till städerna.

Vidare bjuds Haider upp på scenen och hon berättar om satsningarna kring bredband, att det inte räcker med 90%. Vi ska sträva efter att 100% ska ha möjligheten till bredband, annars glömmer vi en miljon människor. Hon pratar även om decentraliseringen av myndigheter och hur det har påverkat landsbygden.

Politiken kan inte lösa alla problem för landsbygden men den kan underlätta för företagen. Haider bekräftar förväntan av att landsbygden ska rädda sig själv, att man förväntas sitta i föreningar och lägga ner sitt eget bredband medan det i centralorterna görs av kommunen/staten. Detta är problematiskt.

Panelens sista gäst Lars Martinson slår sig ner i soffgruppen och pratar om

självbilden i sin by. Att man medvetet kan arbeta mot en anda där man förespråkar “göra-det-själv” istället för “det-ordnar-sig-själv”. Detta kan leda till träffpunkter och ger ett exempel på hur företagen i hans by har skapat ett utvecklingsbolag. Detta har lett till en större samsyn och möten mellan olika bolag.

Westholm binder ihop samtalet med att poängtera att landsbygden inte längre föder staden och att “Landsbygden blir så småningom sin egen grej”. Väisänen kopplar samman med att vi är dåliga på att nyttja kunskapen som finns ute på landsbygden, vilket gör att vi är tvungna att ordna sakerna själv många gånger.

Vilka är då de mest aktuella frågorna om 5-10 år?

Westholm: klimatfrågan möjlighet för landsbygden, att fylla det som inte redan är fullt.

Tidholm: Värderingar kan slå bidrag och pengar, kopplat till inflyttning på landsbygden.

Väisänen: vi måste flytta fler beslut till kommunal nivå.

Haider: nysvenskar som stannar på landsbygden ger “inflyttning”. Staten bör inte flytta om flyktingar i onödan.

Martinson: att man kommer att bygga fler hus i trä.

Samhällets behovstrappa

Térese Bengard, verksamhetschef för Hela Sverige ska Leva berättar om samhällets behovstrappa och drar paralleller till Maslows behovstrappa. Hon pratar kring Infrastruktur, Trygghet/Service, Gemenskap, Självkänsla, Självförverkligande. Hon menar på att det inte skiljer sig åt på vad man behöver i staden och på landet. Allt som finns i städerna tar vi för givet medan på landet får man fixa sakerna själva. Eldsjälar får ofta ta på sig många olika roller och energin går åt att uppfylla de basala behoven i första hand. Bengard redogör för en undersökning som Novus har gjort. Där framkom det att nio av tio tycker det är viktigt med en aktiv landsbygds politik. Service är en stor fråga. Efter servicen ansåg många landsbygdsbor att jobb, kommunikation, infrastruktur och skola var viktiga (utan inbördes ordning). Vidare menar hon på att detta även skiljer sig åt på var i landet man bor.

LAB 1 - Utvecklingsbolaget - kommunens nya samarbetspart

En grupp från Nyköping berättade om arbetet i kommunen och dess tolv tätorter. Gruppen har som mål att arbeta mycket “hands-on” för att få saker att hända. Dock pekar de på fördelen med att ha en landsbygdsstrategi som policydokument i kommunen då detta förpliktigar och underlättar arbetet. I Nyköpings tolv tätorter har det bland annat vuxit fram gym, två digitala lanthandlar, sköterskemottagning och mötesplatser. Talarna redogör även för vikten av att kunna söka bidrag från olika bidragsgivare - i deras fall kommunen och Leader. Detta gör att det blir en större summa att använda sig av i projekt. De bildade ett SVB-bolag (särskild vinstutdelningsbegränsning). Tack vare bolagsformen har vissa projekt varit enklare att få i hamn. I framtiden har bolaget visioner om att förvalta 55+ bostäder, detta för att frigöra bostäder till barnfamiljer men samtidigt låta den äldre generationen bo kvar på orten.

LAB 2 - Krokoms serviceplan – från ord till handling

Tommie Jirhed, näringslivsrådgivare på Krokoms kommun berättade om hur de i Krokoms kommun hade inspirerats till att göra en serviceplan 2014, och hur de under 2015 genomförde ett grundligt arbete för att kartlägga behoven för service ute i kommunen. De åkte runt till butikerna i kommunen och pratade ned ägare så väl som kunder, de kartlade kundunderlag, upptagningsområde och transportströmmarna i kommunen samt såg på ekonomin i de olika butikerna. De identifierade vilka butiker det vore mest strategiskt att placera de första servicepunkterna i och satte upp avtal med butikerna. Butikerna får en ersättning för att ha servicepunkter och förbinder sig att ha bredband med gratis wi-fi, mötesplats för fika samt ett ställ med kommun- och turistinformation.

Jirhed betonade vikten av att ha en politisk förankring över blockgränserna i kommunfullmäktige för att säkra att serviceplanen blev en långsiktigt prioriterad fråga även om det skulle ske ett maktskifte, samt att man satte av pengar till servicepunkterna.

Jirhed rekommenderar att man ser på andra kommuner för inspiration och tips på lösningar när man gör sin egen serviceplan. Han hade också nytta av att ha ett nätverk på länsnivå där de kunde diskutera arbetet med serviceplanen.

I Krokoms ser de nu framåt och har börjat se över möjligheterna att utveckla servicepunkterna till trygghetspunkter med viss krisberedskap.

LAB 3 Det digitala Sociala Kapitalet - Kan 1+1+1 bli 111?

Bert-Ola Bergstrand, Nordic Impact beskrev hur den nya marknaden är de flöden som man kommer åt genom den digitala sfären. Han definierade det digitala sociala kapitalet som den kunskap och de idéer som flödar mellan människor där och att det är dessa som bör värderas högt i dagens samhälle. Genom flera exempel visar Bergstrand på hur en aktiv roll

på sociala medier, deltagande i tävlingar och kreativa samarbeten hjälper nya affärsidéer, gamla byar och nya företag att vara synliga och särpräglade på en internationell nivå. Bergstrand menar att idag sker mycket av innovationen parallellt med finansieringen av idéerna till skillnad från tidigare då innovationen skedde först och försäljningen kom efter. Han menar att tricket är att ta lite betalt från många, och jämför med hur crowd funding och Air bnb fungerar.

Slutligen påpekar Bergstrand att man genom att koppla ihop ungdomar och studenter med kunskap om de nya tekniken med landsbygden kan många lösningar på landsbygdens problem utvecklas. Han trycker också på att man inte bara ska "gräva där man står" utan också sprida detta på den globala marknaden för att det ska få effekt.

LAB 4 - Visionsbilder som drivkraft för lokal utveckling

Erik Ciardi, näringslivsutvecklare, Regionförbundet Kalmar län. Jonas Svensson arbetar för Ronneby kommun och satt med i gamla landsbygdskommittén. Han har under årens lopp även arbetat ihop med esteter.

Det är en självklarhet i staden att man arbetar med stadens fysiska planering, kvarteren och människorna. Talarna ställer oss frågan: "Vad skyndar vi oss förbi och vad stannar vi vid?" Det krävs platser man tycker om för att man ska trivas. Man skall även jobba med vackra bilder på landet. Som exempel diskuteras orten Tvärskog i Kalmar. En grupp människor ordnade en plansch och det kom mycket folk på mötet. Istället för att använda strategier så

kan man använda bilder för att främja utveckling. Låt utomstående experter skapa visionsbilder med exempelvis service i fokus. Lyssna på vad människorna vill med sitt vardagslandskap. Påstående från åhörare under seminariet var bland annat att vara lyhörd för vad människorna vill bo i kommunen. Kan man ordna det på något sätt? Även förtroendet för kommunen och politiker diskuterades och om man vågade sätta igång processer ute i samhället utan att ha medel avsatta för det. Här menade seminarieledarna att det är lättare att få ekonomisk stöttning från näringslivet om man kan visa fina visionsbilder av ett samhälle.

Service-soffan analyserar dagen

Medverkande: Po Tidholm, journalist, Terése Bengard, Hela Sverige ska Leva, Claes Nordmark, politisk sakkunnig, Johan Väisänen, vd Explore the North och Maggie Grundén, näringslivschef Malung-Sälens kommun.

Grundén poängterar vikten av ekonomiska muskler och att man måste säkra upp olika yrken för att man ska kunna leva på en plats året runt. Po knyter ihop dagen med att lyfta vikten av den offentliga utsmyckningen i byarna likväl som man gör i tätorten och Bengard håller med. Nordmark pekar på att man bör landsbygdssäkra beslut även på kommunal nivå. Väisänen menar att vi måste bygga en bredare bro mellan det offentliga och det privata. Slutorden får Grundén som menar att det krävs både vilja och styrka för att klara av att bo och leva på landsbygden.

Vid pennan

/Elice Larsson och Maria Asplund, studenter vid Sveriges lantbruksuniversitet